ВЕЛИКОТО ЧУДО НА ПРИРОДАТА

Какъ се образуватъ хромата на човѣкъ

Вие замислили ли сте се кѣдѣ, отъ кадѣ идатъ плодоветѣ зелеенчукитѣ, захарта и грозѣ-шето? Какъ така дадо, дадо, изчезнало отъ земята, се отрупа тѣ сладки яйцица или сочни кръшки? Чудесата на Бога и природата ни изпъ̀ватъ съ удивление и ние въ захлась се ежемо предъ тѣмата, безкрайни слова. Човѣкъ използува тѣзитѣ ... разнообразни дарове на сонцето сѣществуванто: нарѣжемата и сѣнци подолетѣ на зелеенчуци, грозѣ, цвѣти и дарвета за сонта всѣмадения хранъ.

Ето, поредитѣ тоза дарво, отрупанитѣ съ сочни кръши. То е суставно дадѣ̀ено въ земята свонтѣ корени, които се прелитатъ между пръсть, камъни, вода, тоа въ другъ подолъ. Тия корени съ истински кръвна, които всмукватъ прѣзъ сонцѣ̀ти цвѣтчи вода и разтворенитѣ въ нѣя вещи различни вещества (минерални соли, хвотиѣ сѣдъ̀ежения и др.), които по стѣблото и клонитѣ имъ̀ратъ текатъ въ тѣхни трѣбчики и достигатъ чакъ до листата на дѣрвото. Тия що вечнѣ ръмлетъ нѣмогу на чвѣшкитѣ кръвоносни трѣбчики — артерия и вени, по които течи кръвта. Сонцѣ̀ то сѣ жи вотворната бѣла кръвь на растѣнието.

Какъ сега, отъ тия сокове, всмукнати отъ земята, по-ниѣ̀ма нито захарь, нито масло, нито яйца, нито брашно, се образуватъ такова чудни плодове, въ които има и захарь, и маслинки, и бѣлтъци, и нишесте? Пъ̀ъ и колко още нѣщца съдѣ̀ржатъ плодоветѣ — какъ̀ва чудесенъ вкусъ имятъ, какви осмѣчителни плодни коселини съдѣ̀ржатъ, какви приятни ароматъ и прекрасни бои притежавятъ!

Вие виждате, че всички дѣрвета сѣ покрити съ зелени листа. Тѣ представлятъ отъ себе си бѣзбройнитѣ отдѣли на таза чудна фабрика въ сонцѣ̀ти и сочни плодове. Растѣнията сѣ въ̀ кото се преработватъ соковетѣ, всмукнати чрезъ корнитѣ отъ земята. Въ тѣи фабрики отдѣли, обаче, се имѣсватъ и другъ сокъ. Както знаетѣ, въ фабрикитѣ имъ парни машини и матерни, които се движатъ съ сѣнци, пѣра и пр., в растѣнията се изпо̀лзватъ за тази цѣль сѣлнчевитѣ лѣчи. Тѣ давятъ сила и топлина за работата тѣмъ и сѣмъ̀ратъ фабрикуваното въ всичкитѣ хранителни вещества въ плодоветѣ и зелеенчуцитѣ. Ученитѣ сѣ казали, че всичкитѣ тѣи тайнствени чудеси се извършватъ само съ помощта на зелѣ̀ното вещество въ̀ листа, наречено *хлорофилъ*, моето много приличи на черѣ̀ото вещество въ̀ кръвта, наречено *хемоглобинъ*. Значи кръвта и въ̀ растѣнията е кръвта на растѣнията сѣ много сходни помежду си. Човѣкъ, като яде плодове и зелеенчуци, засилва кръвта си. Бледнитѣ и слѣби деца имятъ слаба кръвь. Бледнитѣ цвѣти растѣния имятъ малко хлорофилъ.

Листата служатъ на растѣнията още и за дишане. Тѣ дишатъ, обаче, повече мощно — тогаваща, когато въглѣ̀ната киселина и изхвѣрлѣ̀ нѣгледоединъ двуокись (въглена киселина), кой̀то е отровенъ газъ. Пред̀ъ̀ то сѣ стана обратѣ̀то. Растѣнията вдишватъ въглѣ̀родния двуокись отъ въздуха, кой̀то човѣка и жѣ̀ютѣ̀ѣ̀ издишватъ, и кой̀то всички кумини и фабрики изпущатъ. Когато въ̀ листата се сѣбѣратъ *сонцевитѣ лѣчи* и въ̀ *хлорофилъ*, тогава стана сѣ̀ *въглѣ̀ната вода* и въ̀ *хлорофилъ* и въ̀ *зелѣ̀ни листа* настѣ̀ли за него.

А кое-бѣ̀ще тоза̀ ... можемъ, кото̀то сѣ̀ извади отъ̀ ...

— Ать̀ ... не сѣмъ̀ хъ̀ зъ̀ ... ...